

บทที่ 3

ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องปัจจัยความสำเร็จทางธุรกิจของอุตสาหกรรมรีไซเคิลในประเทศไทย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยผสมผสานในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ทั้งเทคนิคเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ รวมถึงการวิจัยเอกสาร ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน มีระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

วิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วยผู้ประกอบการของธุรกิจรีไซเคิลในประเทศไทย จำนวน 3,102 คน เนื่องจากทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนในการศึกษานี้ จึงคำนวณหาจากตารางเจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 346 ตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงขอเก็บ 400 ตัวอย่างเพื่อลดความคลาดเคลื่อน การสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (Quota sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตารางที่ 1.1 แสดงสัดส่วนการสุ่มตัวอย่าง

พื้นที่	จำนวนผู้ประกอบการ	สัดส่วน	จำนวน
ภาคกลาง	1246	0.401	161
กรุงเทพ	620	0.199	80
ภาคเหนือ	141	0.045	18
ภาคตะวันออก	745	0.240	96
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	171	0.055	22
ภาคตะวันตก	81	0.026	10
ภาคใต้	98	0.031	13
รวม	3102	1.000	400

วิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพทั้งหมด 17 คน ได้แก่ 1) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐหรือตัวแทนเกี่ยวข้อง จำนวน 1 คน 2) ผู้ประกอบการธุรกิจรีไซเคิลหรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้ประกอบการ จำนวน 15 คน และ 3) นักวิชาการ จำนวน 1 คน โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และผู้ให้ข้อมูลหลักต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกได้ โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจรีไซเคิลที่มีสถานประกอบการตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือ จำนวน 2 ราย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 2 ราย ภาคตะวันออก จำนวน 3 ราย ภาคตะวันตก จำนวน 1 ราย ภาคกลาง จำนวน 4 ราย ภาคใต้ จำนวน 1 ราย

และกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ราย สาเหตุที่แยกกรุงเทพมหานครออกมาจากภาคกลางเนื่องจาก กรุงเทพมหานครมีปริมาณผู้ประกอบการธุรกิจรีไซเคิลเป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับระดับภาค

2. ขั้นตอนการดำเนินการ

ศึกษาปัจจัยความสำเร็จทางธุรกิจของอุตสาหกรรมรีไซเคิลในประเทศไทย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการมีรายละเอียดดังนี้

วิจัยเชิงปริมาณ คือเป็นเทคนิคในการรวบรวมข้อมูลการวิจัยโดยแบบสอบถามเพื่อหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านสมรรถนะของผู้ประกอบการ ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และด้านปัจจัยแห่งความสำเร็จของธุรกิจ จากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

วิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกส่วนบุคคล (Individual Depth Interview: IDI) เป็นเทคนิคในการรวบรวมข้อมูลการวิจัยในเชิงเฉพาะด้านและให้ได้ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของธุรกิจของอุตสาหกรรมรีไซเคิลในประเทศไทย เพื่อหาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความสำเร็จของอุตสาหกรรมรีไซเคิล

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ประกอบด้วย เครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ และเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

วิจัยเชิงปริมาณ จะใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณจะใช้แบบสอบถามปลายปิด และแบบสอบถามปลายเปิด (เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่3) ประกอบไปด้วย 6 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาดำเนินกิจการของบริษัท ประสบการณ์ทำงานในบริษัทแห่ง ภาคที่ธุรกิจของบริษัทของท่านตั้งอยู่ ลักษณะของการประกอบธุรกิจรีไซเคิลของท่านจัดอยู่ในกลุ่มใด ลักษณะของกิจการทางธุรกิจ และจำนวนพนักงานในองค์กร จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้ประกอบการ เป็นการวัดระดับสมรรถนะของผู้ประกอบการ 4 ด้าน ได้แก่ กลยุทธ์ โอกาส ความสัมพันธ์ และจรรยาบรรณ จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นการวัดระดับของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเฉพาะ 4 ด้าน ได้แก่ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล จำนวน 14 ข้อ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นการวัดระดับแรงจูงใจที่บุคคลหนึ่งต้องการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้มีมาตรฐานที่ดีที่สุด ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ความต้องการจริยธรรมในการทำงาน

ความต้องการค่าตอบแทน ความต้องการแสวงหามาตรฐานที่ดีเลิศ ความต้องการแข่งขันในการทำงาน ความต้องการที่จะมีสถานภาพที่สูงขึ้น และความต้องการที่จะเอาชนะปัญหาต่างๆ จำนวน 18 ข้อ

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จทางธุรกิจ เป็นการวัดระดับความสามารถในการดำเนินธุรกิจให้ได้ผลเป็นที่น่าพึงพอใจ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และการเติบโตขององค์กร

ตอนที่ 6 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสำเร็จทางธุรกิจ

แบบสอบถามตอน 2 ถึง 5 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของ ลิเคิร์ตสเกล (Likert's Rating Scale) โดยได้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม ดังนี้

- 5 หมายถึง สำคัญมากที่สุด
- 4 หมายถึง สำคัญมาก
- 3 หมายถึง สำคัญปานกลาง
- 2 หมายถึง สำคัญน้อย
- 1 หมายถึง สำคัญน้อยที่สุด

โดยทั้งตอนที่ 2 ถึง 5 แบ่งระดับปัจจัยเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543)

ค่าเฉลี่ย	ระดับปัจจัย
4.201 – 5.000	มากที่สุด
3.401 – 4.200	มาก
2.601 – 3.400	ปานกลาง
1.801 – 2.600	น้อย
1.000 – 1.800	น้อยที่สุด

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำกว่า 1.000 หมายถึง ระดับปัจจัย ไม่แตกต่างกันมาก

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมากกว่าหรือเท่ากับ 1.000 หมายถึง ระดับปัจจัย แตกต่างกันมาก

วิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมของธุรกิจรีไซเคิล และปัจจัยความสำเร็จทางธุรกิจของธุรกิจรีไซเคิล ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพจะใช้แบบการสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ-นามสกุล ตำแหน่งงาน ชื่อหน่วยงาน อายุงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของธุรกิจ ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามของธุรกิจรีไซเคิล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยสู่ความสำเร็จของธุรกิจ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาความสำเร็จทางธุรกิจ
ตอนที่ 5 สมรรถนะของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมรีไซเคิล

4. การตรวจสอบเครื่องมือ

คณะวิจัยได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือโดยเริ่มจากการศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ข้อความวิชาการ วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อทางอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและแบบสอบถาม

วิจัยเชิงปริมาณ คณะวิจัยได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือโดยเริ่มจากการศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ข้อความวิชาการ วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อทางอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสอบถามแล้วจึงนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงโดยและนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item of Objective Congruence index : IOC) โดยเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ตามโครงสร้างเนื้อหา และได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป คณะวิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิและผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ประกอบการในบริษัทที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ซึ่งได้นำไปคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามโดยการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยจะใช้วิธีของ Cronbach ค่าความเชื่อมั่นที่หาโดยวิธีนี้เรียกว่า “สัมประสิทธิ์แอลฟา” (α) แสดงผลดังภาคผนวก จ.

วิจัยเชิงคุณภาพ คณะวิจัยได้มีการตรวจสอบเครื่องมือและความน่าเชื่อถือ (Credibility) ของข้อมูลเชิงคุณภาพมีแนวทางการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์ข้อมูล 2 แนวทาง ได้แก่ การตรวจสอบภายใน และการตรวจสอบภายนอก (ชาย โพธิ์สิตา, 2554: 369) ดังนี้

1. การตรวจสอบภายใน นักวิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลที่น่าวิเคราะห์ ได้แก่ การตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลหลัก และสถานที่ในการเก็บข้อมูล ต้องมีความเหมาะสมกับคำถามการวิจัย
2. การตรวจสอบภายนอก นักวิจัยใช้การตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ด้วยวิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เพื่อตรวจสอบ (Validation) และยืนยันข้อมูล (Confirmation) ว่าข้อมูลที่ได้มานั้นถูกต้องและมีความเชื่อถือได้ (Trustworthiness) หรือไม่ (ขจรศักดิ์ บัระพันธ์, 2556: 141) โดยพิจารณาจากแหล่งเวลาคือการพิจารณาว่าข้อมูลที่ต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ แหล่งสถานที่คือการพิจารณาว่าข้อมูลจากต่างสถานที่จะเหมือนกันหรือไม่ และแหล่งบุคคลคือการพิจารณาว่าเมื่อผู้ให้ข้อมูลหลักเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ (สุรางค์ จันทวานิช, 2556)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิจัยเชิงปริมาณ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยคณะวิจัยทำจดหมายขอการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยคือ ผู้ประกอบการในของธุรกิจรีไซเคิล หลังจากนั้นตรวจสอบแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้

กลับมา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และตรวจสอบจำนวนของแบบสอบถาม นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมประมวลผล SPSS เมื่อได้ผลแล้วนำผลของการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาความสำเร็จทางธุรกิจต่อไป

วิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยคณะวิจัยได้ทำจดหมายขอสัมภาษณ์แก่ผู้ประกอบการ จากนั้นผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมในการวิจัย โดยใช้วิธีการบันทึกเสียงหลังจากนั้นจึงถอดข้อความในการสัมภาษณ์แล้วส่งกลับไปให้ผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อยืนยันความถูกต้อง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง สมรรถนะของผู้ประกอบการ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีผลต่อความสำเร็จทางธุรกิจ ใช้สถิติอนุมานด้วยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์การถดถอยพหุคูณ

วิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย 1) การลดทอนข้อมูล (Data Reduction) คือการเลือกหาจุดที่น่าสนใจอันจะทำให้เข้าใจง่าย มีการสรุปย่อ 2) การแสดงข้อมูล (Data Display) โดยการแสดงข้อมูลกระทำในรูปของการใช้ถ้อยคำหรือข้อความของผู้ให้ข้อมูลหลักโดยตรง (Quotation) เพื่อแสดงความคิด และความรู้สึกที่ชัดเจนของผู้ให้ข้อมูลหลัก และ 3) การสร้างข้อสรุปและยืนยันผลสรุป (Conclusion and Verification) เป็นการสังเคราะห์ข้อความย่อยๆในช่วงแรกเข้าด้วยกันเป็นบทสรุป และตรวจสอบยืนยันเป็นผลสรุปการวิจัยขั้นสุดท้าย (นิตยา ชูโต, 2551 ; เบลูจา ยอดคำเนิน-แอ้ตติงค์ และกาญจนา ตั้งชลทิพย์, 2552: 92)